

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta (HE 96/2013 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sivistysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon

(SiVL 16/2013 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Sini Lahdenperä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- lakimies Matleena Haapala ja erikoistutkija Laura Tuominen, Museovirasto
- yliarkkitehti Antti Pihkala, Kirkkohallitus.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kirkkolain kirkollisen rakennuksen suojelua koskevia säännöksiä. Muutosten tavoitteena on säännösten selkeyttäminen, täsmentäminen ja ajantasaistaminen vastaamaan nykyhetken tarpeita ja voimassa olevaa muuta rakennussuojelulainsäädäntöä. Lisäksi tavoitteena on saada suojelu kattamaan riittävä osa arvokkaista kirkollisista rakennuksista ja varmistaa Museoviraston asiantuntemuksen käyttäminen jo rakennuksen korjaus- tai muutoshankkeen alkuvaiheessa.

Museoviraston käyttöä asiantuntijana ehdotetaan vahvistettavaksi siten, että kun 50 vuotta täyttänyttä kirkollista rakennusta ryhdytään olennaisesti muuttamaan, purkamaan tai sen käyttötarkoitusta muuttamaan, suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto, vaikka rakennus ei ole suojeltu.

Museoviraston lisäksi lausuntoa tulee pyytää Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenmaalla, ja saamelaiskäräjiltä, jos rakennus sijaitsee saamelaisien kotiseutualueella.

Museoviraston asiantuntija-asemaa ehdotetaan vahvistettavaksi myös valitusoikeudella. Museovirastolla olisi oikeus valittaa niistä seurakunnan ja seurakuntayhtymän suojeltua kirkollista rakennusta koskevista päätöksistä, jotka on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, sekä kirkkohallituksen kirkollisen rakennuksen suojelua ja suojelun lakkaamista koskevista päätöksistä.

Nykyistä kaksivaiheista alustusmenettelyä ehdotetaan kevennettäväksi siten, että kirkkohallituksen päätöstä ei enää alistettaisi opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistettavaksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Maassamme rakennusperinnön suojelusta säädetään rakennusperintölaissa (498/2010). Kirkkolaisissa (1054/1993) säädetään kuitenkin kirkollisten rakennusten suojelusta, koska kyseisten rakennusten on katsottu sisältyvän kirkon järjestysmuotoon ja hallintoon (perustuslain 76 §). Säännökset kirkollisista rakennuksista, niiden suojelusta ja rakennussuojelun valvonnasta sisältyvät voimassa olevan kirkkolain 14 lukuun. Valiokunta pitää perusteltuna sitä jo vuoden 1964 kirkkolaisissa (635/1964) omaksuttua linjausta, että kirkkolain suojelusäännökset vastaavat yleisiä rakennussuojelua koskevia säännöksiä.

Sivistysvaliokunnan tavoin hallintovaliokunta pitää tärkeänä kirkollisten rakennusten suojelua koskevien säännösten ajantasaistamista, selkeyttämistä ja täsmentämistä. Kirkkolakia on asianmukaista muuttaa vastaamaan nykyhetken tarpeita ja voimassa olevaa rakennussuojelulainsäädäntöä. Olennaista on saada suojelu kattamaan riittävä osa arvokkaista kirkollisista rakennuksista ja varmistaa Museoviraston asiantunteuksen hyödyntäminen jo kirkollisen rakennuksen korjaus- tai muutoshankkeen alkuvaiheessa.

Voimassa olevan kirkkolain nojalla kirkollisia rakennuksia ovat kirkot ja kellotapulit, siunaus- ja hautauskappelit sekä hautausmaalla olevat niihin rinnastettavat rakennukset. Lisäksi kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja portiin sovelletaan kirkollisia rakennuksia koskevia säännöksiä. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvää lisäystä, jonka mukaan myös sankarihautausmaahan sovelletaan edellä mainittua sääntelyä.

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöämme, vaalia sen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Tä-

män vuoksi valiokunta tähdentää hallituksen esitykseen sisältyvää velvoitetta pyytää Museoviraston ohella lausunto Ahvenenmaan maakunnan hallitukselta, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, ja Saamelaiskäräjiltä, jos rakennus sijaitsee saamelaiden kotiseutualueella.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä Museovirastolle ehdotettu oikeus antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta ei ulotu kaikkiin niihin kirkollisiin rakennuksiin, joita koskevista toimenpiteistä Museovirastolta on pyydetty lausunto. Sanottu koskee myös tilanteita, joissa Museovirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta edellä mainittua rakennusta koskevaan päätökseen. Valiokunta korostaa tältä osin alistusviranomaisena toimivan Kirkkohallituksen vastuuta osaltaan valvoa säädettävän lain toteutumista.

Hallituksen esityksestä ilmenee, että seurakunnat joutuvat kirkollisten rakennusten korjaus- ja muutoshankkeiden osalta tekemään entistä tarkempia suunnitelmia ja käyttämään aiempaa enemmän asiantuntijoiden apua hankkeiden toteuttamisessa. Valiokunta kiinnittää huomiota yleisessä yhteiskunnallisessa tiukassa taloustilanteessa siihen, että muutos voi aiheuttaa lisäpainetta evankelis-luterilaisen kirkon taloudelle. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan ole esitetty yksityiskohtaisempia vaikutusarvioita kirkon kannalta. Toisaalta, kuten hallituksen esityksessä todetaan, Museoviraston osallistuminen korjaus- ja muutoshankkeisiin mahdollisimman varhain voi säästää työtä ja kustannuksia verrattuna tilanteisiin, joissa rakennusta on jo korjattu useasti tai olennainen korjaushanke on viety pitkälle, ennen kuin Museovirastolta on pyydetty lausuntoa.

Edellä lausutun lisäksi hallintovaliokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausuntoon SiVL 16/2013 vp ja yhtyy lausunnossa esitettyyn.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäsen. Heikki Autto /kok
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Mika Kari /sd
Elsi Katainen /kesk

Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Outi Mäkelä /kok
Tapani Mäkinen /kok
vjäs. Antti Rantakangas /kesk
Kari Tolvanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.